

SISTEM KEHAKIMAN ISLAM DI DALAM ERA KEMERDEKAAN

BAB 04

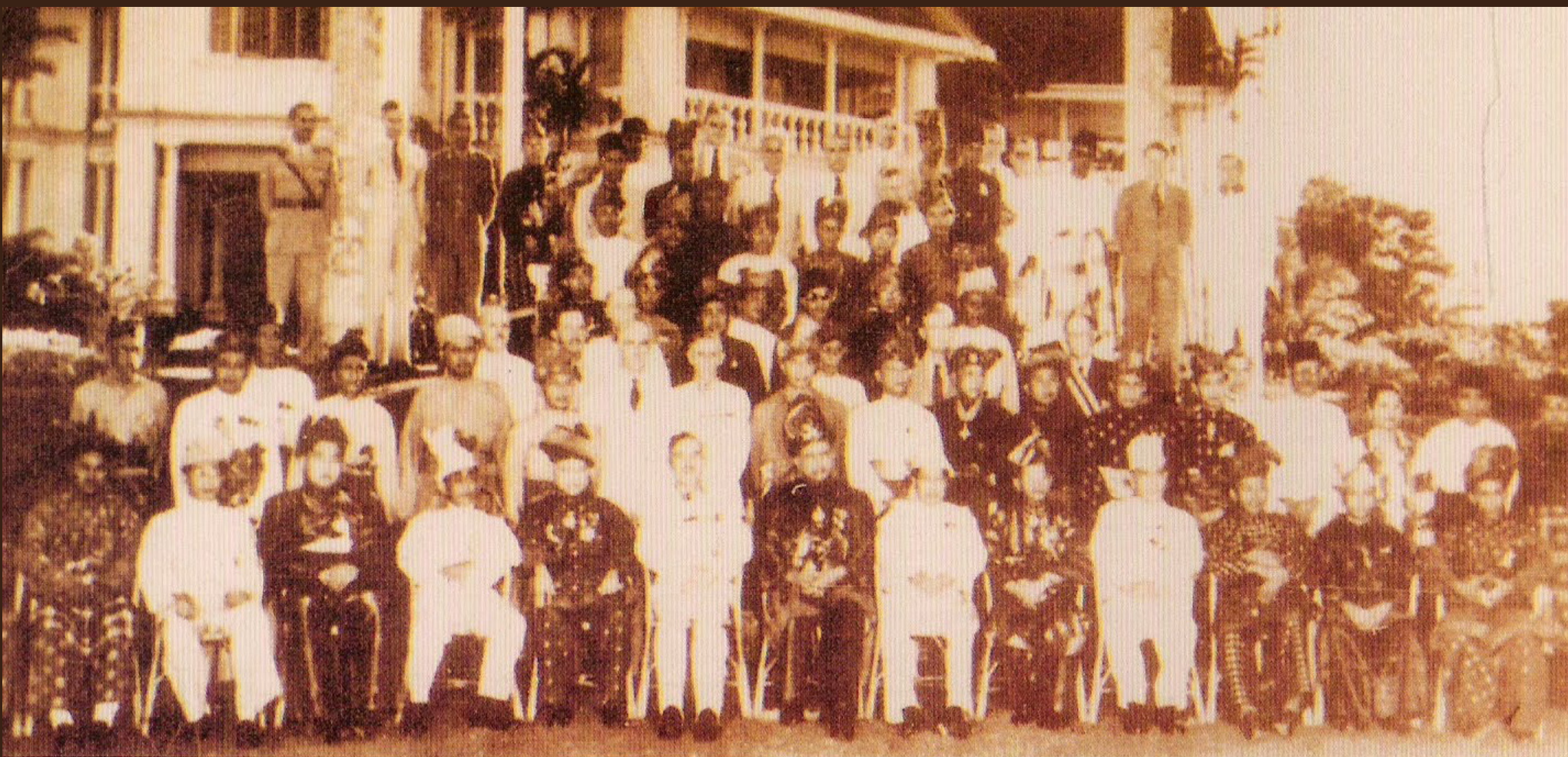
SISTEM KEHAKIMAN ISLAM DI DALAM ERA KEMERDEKAAN

Pada 1 Februari 1948, Persekutuan Tanah Melayu telah ditubuhkan di mana ianya terdiri daripada semua negeri-negeri di Semenanjung Tanah Melayu termasuk Melaka. Pada ketika ini, hierarki Mahkamah Kadi masih kekal sepertimana yang diamalkan dalam Negeri-negeri Selat. Mahkamah Kadi diletakkan di dalam bidangkuasa persekutuan dan kedudukannya berada di bawah Mahkamah Majistret Kelas Kedua.

Namun begitu, dalam tahun yang sama juga, setelah Courts of Ordinance 1948 dimansuhkan dan digantikan dengan Akta Mahkamah Rendah 1948, Mahkamah Kadi diletakkan di bawah kuasa kerajaan negeri. Pada ketika itu, Mahkamah Kadi diletakkan di bawah Majlis Agama Islam Negeri. Keadaan ini berterusan sehingga tahun 1990.

Pada tahun 31 Ogos 1957, Melaka yang berada dalam Persekutuan Tanah Melayu telah mendapat kemerdekaan dari British. Dua tahun setelah itu satu undang-undang telah digubal pada tahun 1959 yang diberi nama *Undang-undang Pentadbiran Hukum Syarak (Negeri Melaka) 1959*. Dengan undang-undang tersebut, Mahkamah Kadi selepas merdeka telah ditubuhkan pada tahun 1960. Namun Mahkamah Kadi ini hanyalah meneruskan apa yang telah diamalkan sejak tahun 1948.

Pada tahun 1960, Kadi Haji Ayub bin Haji Maarof telah dilantik menjadi Kadi Daerah Melaka Tengah yang pertama. Di samping itu, Kadi Haji Jaafar bin Samad dilantik menjadi Kadi Daerah Jasin yang pertama. Turut dilantik ialah Kadi Haji Abdullah bin Syihabuddin yang dilantik menjadi Kadi Daerah Alor Gajah yang pertama. Pada tahun 1972, Datuk Haji Md Yunos bin Md Yatim telah dilantik menjadi Kadi Besar Negeri Melaka yang pertama walaupun peruntukan tentang jawatan Kadi Besar ini telah pun ada dalam *Undang-undang Pentadbiran Hukum Syarak (Negeri Melaka) 1959*. Menurut Seksyen 38 *Undang-undang Pentadbiran Hukum Syarak (Negeri Melaka) 1959* menyatakan “Yang Dipertuan Agong hendaklah melantik Kadi Besar Melaka, dan hendaklah sedemikian juga melantik kadi-kadi bagi kawasan-kawasan yang boleh ditetapkan. Semua perlantikan itu hendaklah disiarkan di dalam warta kerajaan”

Mesyuarat Raja-raja Melayu yang membawa kepada penubuhan Persekutuan Tanah Melayu pada tahun 1948. Sejak itu, undang-undang Islam diletakkan di bawah kuasa negeri termasuk negeri Melaka.

MAHKAMAH KADI

Tidak dapat kita nafikan bahawa Undang-undang pentadbiran agama Islam yang dikuatkuasakan di negeri-negeri di Malaysia merupakan warisan dari penjajah. Seperti yang kita sedia maklum, penjajah British sengaja memperkecilkan peranan perundangan Islam yang luas dan menyeluruh, yang pada satu masa dahulu menjadi undang-undang dasar negara ini iaitu merujuk kepada pengamalan Undang-undang Kesultanan Melayu Melaka.

Penjajahan Inggeris menyebabkan pengamalan Undang-undang Islam menjadi undang-undang yang sempit dan terhad. British yang pada mulanya berniat untuk mewujudkan Malayan Union telah meletakkan institusi perundangan Islam di bawah Mahkamah British. Dengan itu, hakim-hakim Mahkamah British boleh masuk campur dan urusan perundangan Islam. Walau bagaimanapun, melalui usaha-usaha pejuang Negara seperti Allahyarham Dato' Onn, Persekutuan Tanah Melayu dapat dibentuk yang menyebabkan institusi kehakiman Islam berada di bawah bidangkuasa Yang Sultan bagi negeri-negeri beraja dan Dipertuan Agong bagi negeri-negeri tidak beraja seperti Melaka. Maka dengan itu, wujudlah Enekm-enekmen Pentadbiran Hukum Syarak bagi negeri-negeri yang kemudiannya membawa kepada penubuhan Mahkamah Kadi.

Dengan ini lahirlah dua sistem kehakiman yang berasingan iaitu Mahkamah Awam dan Mahkamah Syariah. Di mana kuasa kehakiman Awam di bawah Kerajaan Persekutuan dan kuasa kehakiman Islam di bawah kerajaan negeri. Walau bagaimanapun, Mahkamah Kadi pada ketika itu serba kekurangan berbanding dengan Mahkamah Awam. Jika Mahkamah Awam mempunyai segala kelengkapan dan kemudahan, memiliki bidang kuasa yang menyeluruh dengan kedudukan perundangan dan hakim-hakimnya yang jelas serta mendapat tempat istimewa di dalam pentadbiran negara tetapi Mahkamah Kadi serba kekurangan dari segala segi termasuk mempunyai kuasa yang amat terbatas.

Secara umum. Mahkamah-Mahkamah Awam (kecuali Mahkamah Majistret kelas dua, Mahkamah Penghulu dan Mahkamah Budak-Budak di Semenanjung Malaysia) mempunyai bidang kuasa yang luas mengatasi bidang kuasa Mahkamah Kadi. Bidang kuasanya meliputi semua kesalahan sama ada jenayah atau pun sivil yang dilakukan oleh orang Islam atau pun bukan. Ianya juga mempunyai bidang kuasa menjatuhkan hukum yang lebih tinggi dari Mahkamah Kadi. Malah, dalam keadaan tertentu, Mahkamah Awam boleh membicarakan sesuatu kes jenayah atau sivil yang telah dibicarakan di Mahkamah Kadi dan membatalkan keputusan yang telah diputuskan oleh Mahkamah Kadi.

Selain itu, dari segi perjawatan, taraf dan kedudukan Kadi adalah lebih rendah daripada taraf kedudukan seorang hakim Mahkamah Awam. Kadi yang dilantik adalah sama taraf kedudukannya dengan penolong Pegawai Tadbir Negeri sedangkan Hakim Mahkamah Awam (Majistret) lebih tinggi dari taraf pegawai tersebut. Manakala dari segi bidang tugas pula, jawatan Kadi dilihat mempunyai bebanan tugas yang lebih berat berbanding Hakim Mahkamah Awam.

Kadi sebagai ketua pejabat, bertanggungjawab dalam semua urusan kepada pihak atasan di samping urusan mahkamah dan keadilan. Ini berbeza sama sekali dengan pentadbiran Mahkamah Awam di mana hakim atau majistret adalah bertugas menjadi hakim sahaja.

Seseorang yang berjawatan Kadi Besar adalah menjadi Ketua Hakim Mahkamah Kadi dan pejabat Kadi Hakim Mahkamah Kadi Besar, Ketua Kadi-Kadi, Ketua Pendaftar Nikah Cerai, Ketua Wali Hakim, Pendaftar Saudara Baru, membahagi dan mengesahkan pembahagian harta pesaka, mengeluarkan kebenaran nikah lagi satu (poligami), pengganti mufti di dalam sesuatu majlis rasmi sekiranya mufti tiada atau uzur dan lain-lain perkara yang diarahkan oleh pengarah Jabatan Agama.

Bagi Kadi Daerah pula tugasnya di samping menjadi Kadi daerah, dia juga menjadi Hakim Mahkamah Kadi di daerahnya, menjadi ketua pejabat Kadi daerah, pendaftar nikah cerai dan rujuk, menjadi wali hakim, mengawasi masjid-masjid, surau-surau, madrasah- madrasah dan pentadbirannya. Menerima aduan dan rayuan dari orang ramai serta menyelesaikannya, mengawal kesempurnaan perjalanan agama di daerahnya. Selain itu, Kadi Daerah bertugas untuk memberi kelulusan bagi mereka yang hendak bersyarah (ceramah agama), menguruskan pendaftaran saudara baru Islam, menguruskan hal kutipan zakat fitrah dan menjalankan tugas-tugas yang diarahkan oleh pihak yang berkuasa.

Selain dari tugas-tugas tersebut di atas, Kadi-Kadi diberikan lagi dengan tugas-tugas tambahan yang lain berdasarkan kehendak dan tuntutan pentadbiran di daerah masing-masing. Banyak atau sedikitnya tugas-tugas tambahan ini adalah bergantung kepada keadaan di daerah masing-masing.

Bebanan tugas yang dipikul oleh Kadi Besar dan Kadi-kadi Daerah terus bertambah dengan melakukan tugas-tugas yang tidak rasmi. Kadi-kadi ini juga terpaksa menerima beban dan tugas yang langsung tidak mempunyai hubungan dengan kehakiman. Ini kerana golongan masyarakat turut memerlukan khidmat mereka. Kadi-kadi dijadikan pemimpin dan kepala masyarakat. Mereka tidak terlepas dari aktiviti-aktiviti sosial, kebajikan dan kemasyarakatan. Malahan setengahnya terlibat dalam persatuan-persatuan kebajikan. Selain itu, Kadi-kadi dikehendaki mengetuai majlis bacaan doa selamat, bacaan tahlil, menjadi juru talqin dalam majlis pengebumian, menjadi imam dalam sembahyang jenazah, membaca khutbah pada hari Jumaat dan Hari Raya dan banyak lagi tugas-tugas yang berkaitan dengan kemasyarakatan.

Majlis mendatangi Perjanjian Penubuhan Persekutuan Tanah Melayu 1948

Pebicaraan kes jenayah sekitar awal 1970 an. Al Fadhil Ustaz Haji Mupit bin Haji Ahmad selaku Pendakwa Syarie membacakan kertas pertuduhan di hadapan Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim, Kadi Besar Negeri Melaka

TUGAS-TUGAS SAMPINGAN KADI

Kadi Daerah Alor Gajah, Tuan Haji Abdullah bin Syihabuddin sedang berucap di Sekolah Kebangsaan Durian Tunggal selaku Pengerusi Lembaga Pengurus Sekolah. Gambar ini diambil pada tahun 1964.

Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim sedang menjalankan tugasnya sebagai Jurunikah ketika menikahkan En. Othman bin Wahab (pembantu Kadi) pada tahun 1973. Pada ketika ini Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim menjawat jawatan Kadi Besar Negeri Melaka.

MAHKAMAH ULANG BICARA

Mahkamah Ulang Bicara adalah sebuah institusi kehakiman Islam yang wujud sebelum Mahkamah Syariah dipisahkan dari pentadbiran Majlis Agama Islam. Peranan Mahkamah Ulang Bicara ini ialah sama seperti Mahkamah Rayuan Syariah pada hari ini di mana ianya mendengar dan membicarakan kes-kes rayuan yang telah diputuskan oleh Mahkamah Kadi Daerah atau Mahkamah Kadi Besar.

Mahkamah Ulang Bicara ini terdiri daripada tiga (3) orang ahli jawatankuasa dan dipengerusikan oleh Mufti Kerajaan Negeri Melaka. Menurut Seksyen 41 *Undang-undang Pentadbiran Hukum Syarak (Negeri Melaka) 1959* menyatakan seperti berikut:-

- (1) *Yang Dipertuan Agong hendaklah pada tiap-tiap tahun melantik Mufti dan tujuh orang Islam atau lebih yang patut dan layak untuk dijadikan suatu jadual nama-nama yang daripadanya tiga orang bolehlah dipilih menjadi satu jawatankuasa ulang bicara*
- (2) *Permohonan ulang bicara hendaklah dihadapkan kepada jawatankuasa ulang bicara timbul daripada sesuatu keputusan Mahkamah Kadi Besar atau Mahkamah Kadi.*

KADI-KADI BESAR NEGERI MELAKA

Datuk Haji Md Yunos bin Mat
Yatim
(1972 – 1974)

Al Fadhil Ustaz Jaafar bin Ab
Samad
(1974 – 1982)

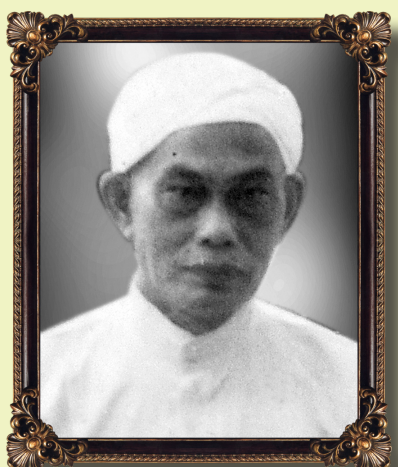

Datuk Haji Kamaluddin bin Haji
Mat Yasin
(1983 – 1990)

BIODATA KADI BESAR PERTAMA NEGERI MELAKA

Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim merupakan Kadi Besar Negeri Melaka yang pertama. Beliau dilahirkan pada 21 Disember 1929 di Batu 5, Kandang, Melaka. Beliau mendapat pendidikan dari Universiti Al Azhar, Mesir. Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim mula bertugas sebagai Kadi di Negeri Melaka pada 6 April 1961. Beliau seterusnya dilantik menjadi Kadi Besar Negeri Melaka yang pertama pada tahun 1972. Pada tahun 1974, beliau dilantik menjadi Kadi Besar Wilayah Persekutuan. Beliau kemudiannya dilantik menjadi Mufti Kerajaan Negeri Melaka pada tahun 1979. Beliau berkahwin dengan Datin Hajah Kalsom binti Haji Abd Wahab dan dikurniakan dua orang anak iaitu Mohd Amin bin Datuk Haji Md Yunos dan Siti Aminah binti Datuk Haji Md Yunos.

BIODATA KADI PERTAMA DAERAH ALOR GAJAH

Kadi Daerah Alor Gajah yang pertama ialah Tuan Haji Abdullah bin Syihabuddin. Beliau dilahirkan pada tahun 1914 di Batu 10 1/2, Padang Kerbau Durian Tunggal, Melaka. Beliau mendapat pendidikan di Madrasah As Shulthiah, Mekah, Arab Saudi dan menamatkan pengajiannya pada tahun 1938. Beliau berkahwin dengan Puan Hajah Mariah binti Haji Md Yatim. Beliau mempunyai tiga orang anak iaitu Faizah binti Haji Abdullah, Fauziah binti Haji Abdullah dan Haji Zaki bin Haji Abdullah. Mula menjadi Kadi Daerah Alor Gajah secara rasmi pada tahun 1960. Tuan Haji Abdullah bin Syihabuddin juga lebih dikenali dengan panggilan "Datuk Ana". Ini kerana beliau membahaskan dirinya dengan panggilan "ana" yang bermaksud "saya".

BIODATA KADI PERTAMA DAERAH JASIN

Kadi Daerah Jasin yang pertama ialah Al Fadhil Ustaz Jaafar bin Ab Samad. Beliau dilahirkan pada tahun 1938 di Masjid Tanah, Melaka. Beliau mendapat pendidikan di Universiti Al Azhar, Mesir. Beliau juga telah dilantik menjadi Kadi Besar Negeri Melaka yang kedua pada tahun 1974 bagi menggantikan Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim.

BIODATA PENDAKWA SYARIE PERTAMA NEGERI MELAKA

Al Fadhil Ustaz Haji Mupit bin Haji Ahmad adalah Pendakwa Syarie Negeri Melaka yang pertama. Beliau dilahirkan pada 14 Ogos 1942 di Kg Paya Dalam, Melaka. Beliau beroleh kelulusan Diploma Syariah dari Kolej Islam Kelang dari 1965 hingga 1968. Al Fadhil Ustaz Haji Mupit bin Haji Ahmad mula bertugas sebagai Pendakwa Syarie (pada masa itu dipanggil sebagai Pendakwa Agama) yang pertama di Negeri Melaka pada 2 Mei 1969. Beliau bersara dari perkhidmatan awam pada tahun 1995 sebagai Pendakwa Syarie. Kini beliau menjadi tenaga pengajar dan pakar rujuk dalam ilmu Faraid di Negeri Melaka. Beliau berkahwin dengan Hajah Zainun binti Haji Kasim dan dikurniakan empat orang anak iaitu Muazzam, Muazzin, Muzakkir dan Murshidah.

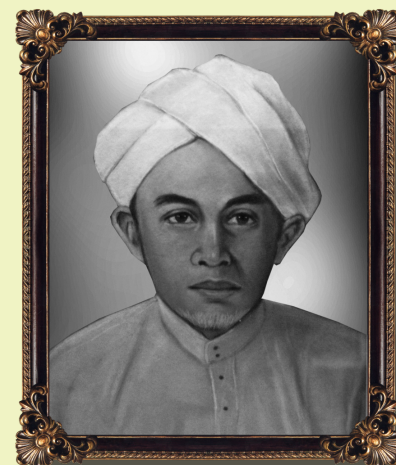
PEMBANTU KADI YANG TERAWAL

Antara pembantu kadi yang terawal ialah Tuan Haji Othman bin Wahab. Beliau mula dilantik dalam jawatan “Kerani Melayu” pada tahun 1961. Pada tahun itu, beliau ditempatkan di Pejabat Agama Islam dan bertugas di Mahkamah Kadi di bangunan merah, Bukit Saint Paul, Melaka. Beliau kemudiannya ditukarkan ke Mahkamah Kadi Daerah Jasin dan bertugas membantu Al Fadhil Ustaz Jaafar bin Ab Samad (Kadi Daerah Jasin).

MUFTI - MUFTI YANG MENJADI PENGURUSI MAHKAMAH ULANG BICARA

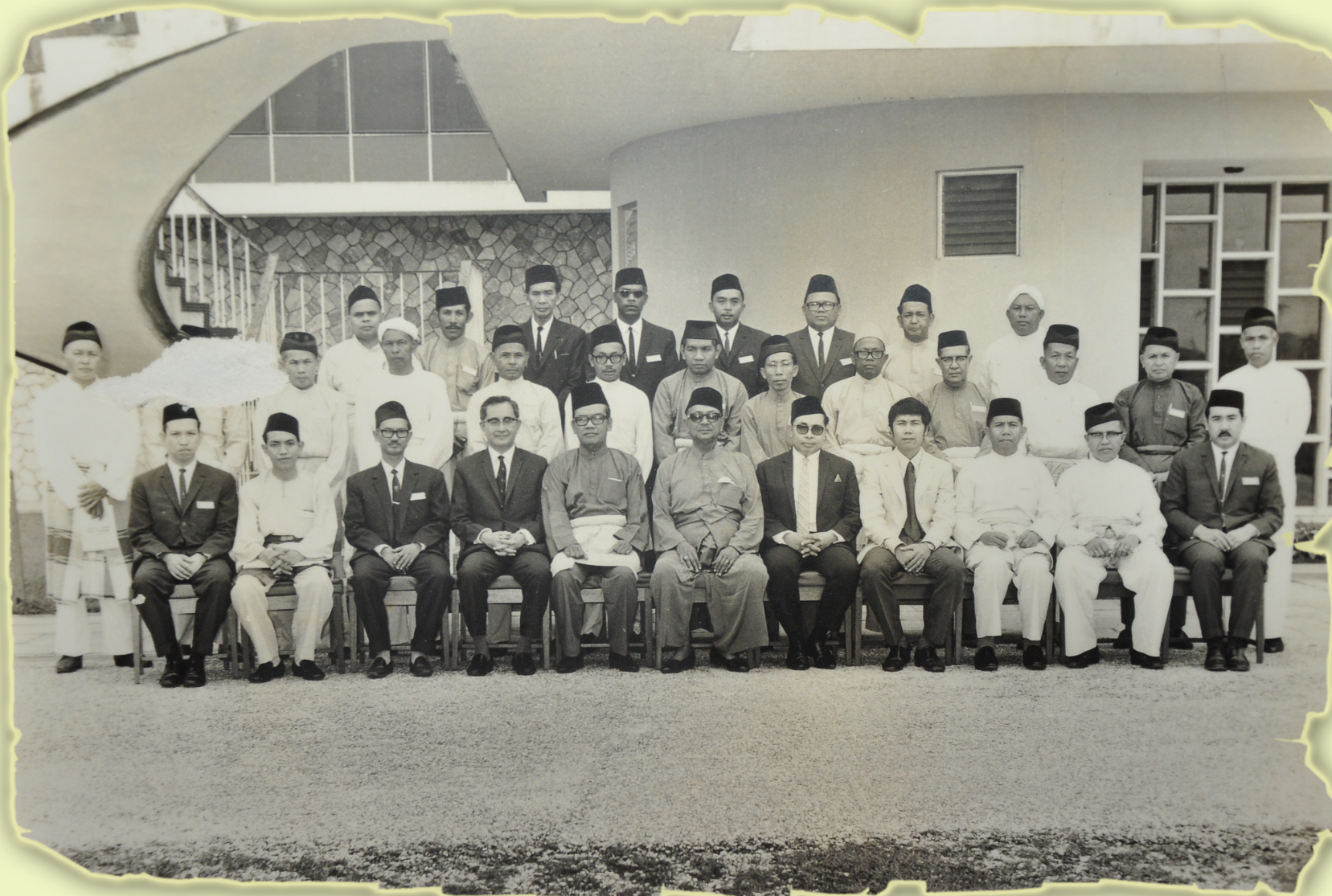
MUFTI NEGERI MELAKA YANG PERTAMA
Allahyarham Tuan Haji Khalil Bin Haji Husin
(1926M- 1960M)

MUFTI NEGERI MELAKA YANG KEDUA
Allahyarham Haji Hassan Bin Haji Abu Bakar
(1960m- 1979m)

MUFTI NEGERI MELAKA YANG KETIGA
Datuk Sheikh Hj. Md. Yunus Bin Hj. Mohd.
Yatim
(1979M- 1996M)

Kursus Kadi-kadi yang pertama di Malaysia yang diadakan pada 5 April 1971 hingga 17 April 1971. Kursus ini dihadiri oleh Kadi-kadi dari seluruh Malaysia termasuk Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim yang mewakili Negeri Melaka. Kursus ini turut dihadiri oleh YAB Tunku Abdul Rahman Putra Al Haj (Perdana Menteri Malaysia yang pertama) dan Prof Tan Sri Ahmad bin Ibrahim (pakar perundangan Islam di Malaysia)

Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim selaku Kadi Besar Negeri Melaka menghadiri sebuah mesyuarat berkaitan kemajuan perlaksanaan Undang-undang Islam di Malaysia. Mesyuarat ini turut dihadiri oleh YAB Tun Abdul Razak (Perdana Menteri Malaysia yang kedua) dan Prof Tan Sri Ahmad bin Ibrahim (pakar perundangan Islam di Malaysia).

Kadi pertama daerah Jasin Al Fadhil Ustaz Jaafar bin Ab Samad bergambar bersama kakitangan Pejabat Kadi Daerah Jasin pada tahun 1969

Kakitangan Pejabat Kadi Daerah Jasin meraikan majlis perpisahan Al Fadhil Ustaz Jaafar bin Ab Samad yang dinaikkan pangkat ke Kadi Besar Negeri Melaka bagi menggantikan Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim. Gambar ini diambil pada tahun 1974

Kakitangan Pejabat Agama Islam Negeri Melaka bergambar pada tahun 1972. Turut kelihatan ialah Sahibussamahah Tuan Haji Hasan bin Haji Abu Bakar (Mufti Kerajaan Negeri Melaka yang kedua) dan Datuk Haji Md Yunos bin Mat Yatim (Kadi Besar Pertama Negeri Melaka)

Tuan Haji Abdullah bin Syihabuddin (Kadi Daerah Alor Gajah) bergambar setelah
mempengerusikan sebuah mesyuarat Lembaga Pengurus Sekolah sekitar tahun
1960 an